

მაგრამ სისტემატურმა ექვმა ჩვენმა პარტიულმა დაარსებულმა წარმომადგენელმა იოსებმა და კეთილშობილადამიანებმა ისევ გაორბინა ჩვენში მარტოობისა, როგორც ინცივილის დროს მორწმუნე ქრისტიანები კათალიციზმს. ასეთ ისტორიულ დროს, რომელშიც ჩვენ ვსტაგირდობთ, ქართველმა ხალხმა უნდა საჭიროთ განაცხადოს, რომ მას არა პარტიული შვილი არა ჰყავს და რომ პირველი პარტიული, ასე ვთქვათ Primus inter pares — მისი დებულებები არიან. უნდა გვეჯიროდეს და იმედს გვქონდეს ამათი და არ მივსტროდეთ მხოლოდ განსვენებულ დებულებებს გელოვანს, მით უმეტეს, რომ მათ, ვინც ასეთის სინანულით იგონებენ მას, საკმაო სითამამე ვერ გამოიჩინეს, რომ მისი ნამდვილი კუბო უფრო მეტის და გულწრფელის სინანულით მიეცილებინათ ხელდავის კარამდე.

ჩვენ დებულებებს უნდა ჩამოვაშორეთ ყოველივე ბრალდება, ყოველივე ეჭვი და ქართველმა ერმა უსამზღვრო ნდობა უნდა გიმოუცხადოს მათ, თუ არ გვინდა, რომ ისინი, როგორც წარმომადგენელი ერთისა და ჩვენც როგორც ერთი, რომელსაც ისინი წარადგენენ მხოლოდ საკითხების გადაწყვეტის დროს — ღირსნი ვიყვნეთ ერთმანეთისა. ყურადღება მას კი არ უნდა მივაქციოთ რა პროგრამას აღიარებენ ისინი, ან რას აღიარებენ თითოეული ჩვენგანი — ქედი უნდა მოვიხაროთ იმ ქვეყნისთვის წინაშე, რომ პარტიონება მათი ყოველ ეჭვს ვარდნა, მამულიშვილობა მათი დრმა რწმენა ჩვენის გული-სა და მომავალში კი სიამაყე შეთამაშვლობისა და სითამამე და სიმამაცე, რომელითაც დაიცავენ ისინი ქართველ ერს ყველა ქებაზედ მალა იქნება. ჩვენი მოვალეობა ხელი არ შეუშალოთ მათ დიდ საქმეში ერთს ინტერესების დაცვისა რომელიც ბედმა მათ არგუნა.

მ. ამირეჯიბი.

ნათ აღებულნი მტრის ადგილები. დღის განმავლობაში აქ სროლა იყო. დანარჩენ ადგილებში ბრძოლა არ ყოფილა.

დასავლეთის ასპარეზი.

პარტიზა. 23 ივლ. ოჯეკაიულერი. არგონში ბრძოლა იყო ხელით სასროლ ყუმბარებით და არტულიებით. აგრეთ-ნის ტყეში არტილერიის სასტიკი ბრძოლა იყო. ვოგეში ფეტის ხეობის მალ-ლომზე სასტიკი ბრძოლები მოხდა, განსაკუთრებით სასტიკი ბრძოლა იყო შრაც-მენელსთან. აქ მტერმა დაიკავა ერთი ჩვენი ბლოკაუზი, მაგრამ აქედან მალე გავრძეეთ.

— 23 ივლ. მორტარის დანიანების გამო ფრანგების ერთი პარტიული იძუ-ლებული გახდა მტრის ბანაის ახლო ჩამოშვებულიყო. ასპარეზი დაიწვა, ავი-ტორი გადარჩა.

გეგმების ჩამოხრება.

ლონდონი. 23 ივლ. ლონდონ ატყა-ბინებენ, რომ ინგლისის გემი „კოსტილი-რო“ ჩასძირა გერმანიის წყალქვეშა ნაფ-მა. კაპიტანი და კომანდის 21 კაცი გა-დარჩენ, ერთი დაიხრჩო.

ჩაიძირა გემი „პორტე“. კაპიტანი გა-დარჩა.

გონარ ლოუს ნიტება.

ლონდონი. 23 ივლ. ფოლკლანდში კრებაზე ბონარ ლოუს სიტყვა წარმო-სთქვა. ახალშენების მონაწილეობის გამო მინისტრმა განმარტა, რომ ზავის პირო-ბების განხილვის დროს, ახალშენები მთ-ლაპარაკებაში მონაწილეობას მიიღებენო. ამი შეიძლება ხანგრძლივი იქნეს, მაგ-რამ ეჭვი არაა, რომ ჩვენ ვაგინარჯებ-თო. რაც შეეხება სამხედრო სურსათს, ბრიტანიის დღეს იმდენი სურსათი აქვს, რამდენიც გერმანიას, და ყოველი კვი-რით ამ სურსათს ემატება. მალე ჩვენ გერმანიის გადავჭარბებთ. როდესაც გერ-მანიის უპირატესობა დაიხსნება, მაშინ ჩვენ ვსძლევეთ გერმანიას ჯარის კაცთა რიცხვით და სურსათის რაოდენობით.

— 23 ივლ. მთლიანად დაიშალა ბრძო-ხელშიყოფილი სეპარატულ ზავს ჩამოადგეს, მაგრამ მოკავშირეებმა გადაწყვიტეს ზა-ვი ერთად ჩამოაგდონ და მათი გადაწყვე-ტილება ქალაქის უბრალო ფრანკინა არ არის.

მ. ამირეჯიბი.

ლონდონი. ოპერაში მოხდა დი-ლიმიტინგი, რომელსაც დაესწრეს რუსეთის ელჩი და ინგლისის ყველა მინისტრები. ბალფორმა წარმოსთქვა დიდი სიტყვა. ერთი წლის შემდეგ ინგლისი უფრო ძლიერია, ვინემ წინათ იყო, თუმც მან ერთი წლის განმავლობაში მეტი დაკარგა,

რანგეთის საზღვრიდან სატახტო ქალაქის კედლებში. ჩვენ კი არც ჯარი გვყავდა მათ მოსაგერებლათ, და არც ზავის ჩამო-დგება ხერხდებოდა, რადგან ჩვენ არ გვეყ-ვდა სწორ უფლებიანი მთავრობა, რომელ-საც ბისმარკი მოისურვებდა, და რომელ-საც შეეძლებოდა მთელი საფრანგეთის სახელით ლაპარაკი. ამასთან თვით საზო-გადოება შორს იდგა ზავზე; მათ რესპუ-ბლიკა დაუძღვრულ ფრანკთ გეგულებოდა; და გულში შურის ძიებითა და ბრძოლით იწოდებენ. არა ოდეს ერთგული თავმო-ყვარობა ისე არ შეღახულა, ჩვენს ისტო-რიაში ვერ ვიპოვებ ისეთ სამარცხვინო მოვლენას, როგორც იყო სენდის კაპი-ტულაქია, რის გამო ჩვენ ყველანი შუ-რის ძიებით ვატყებულნი ვიყავით.

— მომბრძანდენ, მომბრძანდენ! იმხდლენ ირგვლივ, ისინი ვიგებენ; თუ რას ნიშ-ნავს ხალხი, რომელმაც ვარდსწყვიტა ან იცოცხლოს თავისუფლათ და ან მოკვდეს, ყოველ საუბარში იგონებდენ ისინი მისი მავალით, და ყურადღებას არ აქცევენ მას, რომ მდგომარეობა იქა და აქ იმდენ-ნათ სხვათა იყო, რამდენათაც განსხვა-ვდება სიერო-მორენის მთა შამანისა და ბოსის ველთან. ჩვენი დამღუბელი იყვენ სასახლის გენერლები, ჩვენი ინტენდანტის საუწყებო იმდენათვე არეული, რამდენა-თაც ფლანდრია. ახლა კი უფრო სხვაა, ახლა თვით ერთი დგება თოფით ხელში და თვი-თონ მოაწყობს და გაუძღვება თავის საქ-მეს. უფრო ფარმა თავისი შესანიშნავი ფრა-ზით საზოგადო სხრი გამოსთქვა: „არც ერთი ქვა ჩვენი სიმაგრეებისა არც ერთი გოჯა ჩვენი ტერიტორიისა.“

რასაკვირველია გონიერი ადამიანისათ-ვის აშკარა იყო ასეთი რიტორიული ფრაზის უშინაარსობა, მაგრამ ბრძო-ლატყებით მიეგება მას და ღრმა რწმენით იმეორებდა: არც ერთი გოჯა ჩვენი ტერიტორიისა, არც ერთი ქვა ჩვენი სი-მაგრეებისა...

ვინემ პრუსიამ საფრანგეთის ომის დროს 1870 წელში. ბალფორს სწამს, რომ მო-კავშირნი ვაიმარჯვებენ. რუსეთმა გამო-ჩინა სამავალითო სიგმიტი. მიატრება მი-ილა ბალფორის მიერ წამოყენებული რეზოლიუცია, რომელშიდაც ის აზრია გატარებული, რომ მოკავშირნი მზათ არიან განაგრძონ ბოლომდის ომი.

გერმანიის პრემია სათათბიროს კრე-ბის შესახებ.

სტოკჰოლმი. 22 ივლ. სათათ. კრე-ბის გამო ფუასიშე კაიტუნგა“ სტი-ლომს დაამკიროს კრების მნიშვნელობა, სხვა გაზეთებს უფრო ზრდილობიანათ უკავიათ თავი. „ბერ. ტაგებატის“ სი-ტყვით მინისტრებმა და სათათბირომ ერთ-სულოვნათ გადასწყვიტეს ომი განაგრ-ძონ: გაზეთი ამბობს: ჩვენ მუდამ რჩევას ვიდლოდით არ დაეჯერებით, თითქოს რუსეთს ზავის ჩამოგდება სურდეს. ვუო-რჩევით აგრეთვე არ დაეჯერებით სკან-დინავიის რესტორანებიდან ვაგრცულე-ბულ ხმებისთვის.

სეპარატის ასპარეზი.

ნაში. 23 ივლ. დილით ბელგრადის ერთმა ბატარეამ სროლა დაუწყო მტრის ბატარეის ბეზანის მალღობზე. პერო-პლანი გვეყვლიდა მიზანში ამოღების დროს, ჩვენ დავანგრეთ მტრის ბატა-რეია მტრის ორმა ბატარეამ უშედე-ვოთ გაისროლა 56 ყუმბარა. ბოგანიტ-ში ჩვენმა პაეროპლანებმა 26 ყუმბარე-ბი ჩამოყარეს მტრის პაეროპლანში. მე-ორე დღეს ერთი ჩვენი რაზმი გადავი-და სავაზე ცანგალიის კუნძულთან. რაზ-მი უკან დაბრუნდა რამდენიმე ტყვიით.

პეტროგრადი. 23 ივლ. პროვინციის მრავალ ქალაქებიდან პეტ. დებ. სააგენ-ტოს საყვედური მოსდის, რომ მან სა-თათბიროს სტენოგრაფები გვიან დაგზა-ვნი. ხშირად კი სტენოგრაფები უწესრი-გოდ მოდიოდათ გაზეთებს. 6 შორათ გვიან ნალაპარაკევი არღე მოდიოდა, აღრე ნალაპარაკევი კი დიდის დავიანე-ბით. პეტროგ. დებე მათა სააგენტო თავს იმიოფ იმართლებს, რომ მან სტენოგრაფი-ტაპატს და ამისთვის მას ბრალი უა-დებდა *)

სამინარჩილავის ახალი უფლებები.

პეტროგრადი. 23 ივლ. სახალხო გა-ნათლებლის მინისტრმა განუპარტა ოლქის მზრუნველებს, რომ სასულიერო სემი-ნარიაში 4-სა და 6 კლასებს კურს დამ-თავრებულთ ნება ეძლევათ უმაღლეს ტენიკურ სასწავლებელში შესვლისა.

*) ჩვენს რედაქციასაც დავიანებით და არუ-ლათ მოსდიოდა სათათბიროს სტენოგრაფები.

ისინი დაშვებული იქნებიან საკონკურსო ეგზამენზე და ისინი განთავისუფლებული არიან გიმნაზიის კურსის დამატებითი გა-მოცდებისაგან.

იტალიის ასპარეზი.

რომი. 24 ივლ. კარდვოლის ხეობა-ში ჩვენ განვაგრძობთ შეტევას და ვეს-დილობთ დავსარდლოთ კოლდლიანის დაკავება. ჩვენმა ქვეითა ჯარმა დაიკავა კოლდლიანში მტრის მეტათ გამაგრებუ-ლი ადგილი. კორსოში მტერმა იერიში მოიტანა. ჩვენმა ჯარმა შესძლო გამაგ-რება, და შემდეგ დაიკავა ტრონჩერონი, მეტათ გამაგრებული ადგილი. საღამოთი მტერმა სცადა იერიშების განახლება, მაგ-რამ ვერაფერით მიზანს ვერ მიაღწია.

დაკლავნილი.

აფინა. 23 ივლ. მართლდება ხმა, რომ ლენინსზე მოკავშირეებმა თავი მო-უყარეს 90,000 ჯარს. მოკავშირეებს გა-დააქვთ მძიმე არტილერია, გერმანიის წყალქვეშა ნავი ვავიდა აფილში, მოკავ-შირეებმა მას გზა გადაუჭრეს და ამითი ფაქტობენ მოსაზრებას.

მოკავშირეთა ელჩებმა ინახულეს გუნ-არის და საგარეო საქმეთა მინისტრი. გუნარისი გაემგზავრა ტატოში მეფეს-თან. თათბირი შეეხებოდა ბალკანეთის საკითხს: ბოლგარეთს შემდეგ პირობას აძლევენ. შესრულებული იქნება 1912 წლის პირობა ბულგარეთსა და სერბიას შორის, რომლითაც ბულგარეთს ეთობა მაკედონიის ჩრდილო ნაწილი. ბულგა-რეთს სამეგრეთისაგან ეთობა კავ-ლის უკან მდებარე ადგილები. ეს მოხ-დება ომის შემდეგ, როდესაც სერბია და საბერძნეთი სხვა ადგილებში მიიღებენ კომპენსაციას.

სახელმწიფო სათათ-ბირო.

პეტროგრადი. 23 ივლ.

გრ. ბონარისკი ამბობს: საჭიროა რე-ფორმები, რადგან ხალხმა დამტკიცა სი-მწიფე. მაგრამ რეფორმების განხორციე-თბირო ლაის შემდეგ უნდა მოხდეს. სათა-ბიროს დასავლეთი განყოფილება და-დანაპირებს, რომ ის განხორციელდეს. ბობრინსკი ნაციონალისტებისა, ცენტ-რისა და ერობის მოღვაწე ოქტომბრის ტების სახელით მოითხოვს ომის ბოლომ-დე გაგრძელებას.

ლოგვი მე 2 ე აცხადებს, რომ მთელი ხალხი უნდა შეიარაღდეს. იცოდეს ჯარ-მა, რომ ყველაფერს გავაკეთებთ გამარ-ჯვებისათვის.

სავაჩი. მთავრობესა და საზოგადოე- და ამისა, რაც მალაზიებში ინახება. ამ ნაირათ პარტიკლები სანოვანით სრული-ად უზრუნველყოფილია და შეუძლიათ თავისუფლათ მოელოდნენ პრუსიელებს. ადვილი წარმოსადგენია, რამდენი თივა დასჭირდება ამ აუარებელ საქონელს. და მათმა ცუდათ დაწყობამ ნახევარ-ი გაფუჭა, რადგან პარტუტყვები ფე-ხებით ტყენილენ და ამ გვართ გაფუჭე-ბულს აღარ სძენდა. თითოეული ალ-ყის დღე ამტრებდა პირუტყვების რიცხვს და ბოლოს გავანდილი იყო უკანასკნელი ხარკი.

ახალი მთავრობა გაცხარებული შეუდგა სურსათის შეგროვებას. კერძო მრეწვე-ლობა, რაც შეეძლო ხელს უწყობდა ამ მოძრაობას. თუმცა უპირველესობას კიდევ არ სჯეროდა ალყის მოახლოვება. მიუ-ხედავად ამისა, მიწის გამოჩინდენ სპეკუ-ლიანტები, რომლებმაც მოხილეს მატე-რებლით პაროში სხვა-და-სხვა სანოვანე.

სადგურები აიგეს სანოვანით, საიდანაც ძირიელ ნელა გაქონდათ საწყობებში. ახალი თბერის შენობა, ახლა ხან დათავებული, სანოვანის საწყობათ ვარდაქცაა, ვინ მოიფიერებდა მას, რომ ეგ შენობა, ცეკ-ვისა და მუსიკის სადღესობათ აშენებუ-ლი, ასეთს ხელოვნებისათვის უცხო და-ნიშნულებას ემსახურებოდა. იქვე მოაწყ-ვეს სამხედრო ფურნე. „იკურ ხმათა სასახლეში პურს აცხოვნა“. ოხუნჯობ-დენ ჩვენი ქრონიკორები, მაგრამ რა გვა-რი იყო ჩვენი სიმაგრეების მდგომარეობა? ამის შესახებ ჩვენ — პარიზელებს — ძრი-ელ გაურკვეველი ცნობა გვექონდა. მაგ-რამ სპეცილისტების აზრით კი, ამ სიმა-გრეების ვასამაგრე ლათ და საჭირო მდგო-მარეობაში ჩასაყენებლათ საჭირო იყო 6 თვის მუშაობა. გვაუწყებდენ, რომ გე-ნერალ ტოტლებენმა — სეფსტოპლის გმი-რმა, როდესაც ერთი ჩვენი სამხედრო ინჟინერის თანახმებით დათავდოვრა ჩე-

ბას შორის თანხმობა უნდა გამტკიცე-დეს, რომ ჯარი უზრუნველყოფილთ საოპარ-მასალებით.

კარაზინი. ამტკიცებს, რომ სამხედრო-ძალთა განსავითარებლად საჭიროა საფე-კონომიო ძალთა ორგანიზაცია. ასეთი მუ-შაობას ხელმძღვანელობას უნდა უწყე-დეს საზოგადოებრივი თვალთ.

პოლონელებს გული არ გასტეხიათ — ამბობს **გარუსევიჩი.** მინისტრთა საბჭოს თავმჯდომარეს განცხადება, რომ ხელმ-წიფემ ბრძანება გასცა პოლონეთის სამე-ფოს საგანგებო მოწყობის წესების შედ-გენისათვის — პოლონელებს ძლიერ ახა-რებს.

ფერეშოვი. აცხადებს, რომ გამარჯვე-ბისათვის საჭიროა სიმშვიდე შინაურ ცხო-ვრებაში. ის კმაყოფილია მინისტრების შეცვლით და მოიხიბვის მართველობის სისტემის მოწესრიგებასაც. დეე სათათბი-როშიც იყისროს პასუხისმგებლობა ომისა და მეთაურობა გაუწიოს საზოგადო მუ-შაობასა.

მილიუკოვი. ომს სახალხო ხასიათი უნდა ჰქონდეს, სამხედრო მინისტრის და-თხოვნის შესახებ მილიუკოვი ამბობს, რომ მითქმა-მოთქმის გასაქარწყლებლად საჭიროა სასამართლოს გამოძიება. საზო-გადო მუშაობის მხრივ ის დღე ყურად-ღებას აქცევს საგლეხო მართველობას, ერობას, კოოპერატივებს. სათათბიროს მუშაობა უნდა გაგრძელდეს ვიდრე მძიმე პირობები არსებობს, რომ სახელმწ. მუ-შაობას თვალყური ადევნოს.

კერენსკი. ამბობს, რომ მთავრობამ ვერ დაცვა ხალხის ენტუზიაზმი. ხალხმა უნდა იცოდეს, რომ დღევანდელი მდგო-მარეობა მძიმეა, მთელი ერთ ერთ საქ-მეზე უნდა ზრუნავდეს. ამიტომ საჭიროა ამნისტია, სრული განახლება მთავრობის, რომ შეიქმნეს ცხავრების ახალი პირო-ბები.

ჩხვიცი. ამბობს, რომ თანამედროვე მძიმე პირობების შექმნაში დამნაშავეა მთავრობა და სათათბიროს უმეტესობა. მუშების, ებრაელების და კავკასიელთა ცხოვრების გათვალისწინებით ის ამტი-ცებს, რომ ერთობაშია არ მივიყვანს ასეთი მოღვაწეობა.

გ ა რ შ ა ვ ა.

თანახმით მიღებული დებულისა, რუსებ-მა დასტოვეს ვარშავის პოზიციები და ვისლის მარჯვენა ნაპარზე, პრაგაში, გდ-მოვიდენ. პრაგა ვარშავის აღმოსავლეთის უბანია.

ვარშავა პოლონეთის დედა ქალაქია, ის ერთი ულამაზესი ქალაქია რუსეთში და მცხოვრებთა რიცხვით რუსეთის ქა-ნი სიმაგრები თანამგზავრს შეეციობა:

— ეს არის მეტი არაფერი?
— დილი, ბ. გენერალო! სხვა არაფერი!
— აი რა გითხარა! 48 საათის განმა-ვლობაში, როცა დაინახავთ გერმანელე-ბის პირველ კასკას თქვენ მიცემთ პა-რიზს.

— მხოლოდ ერთი კვირა გასძლოს პარიზმა, აშკარათ ამბობდა ტერი, არ შეიძლება მის სიმაგრეებს მეტი მოვსხო-ვრო. ჩვენთვის ეს დროცა კმარა.

ერთმა ჩემმა ახლო მეგობარმა, რომელ-საც იმ კვირაში შეხვდა გენერალ ტრო-შისთან საუბარი, დევიტხვა ჩვენს გა-მარჯვებაზე.

გენერალმა მას, მაგრათ ხელი მოუჭირა და უპასუხა:

პრუსიელები შემოვლენ პარიზში, რო-ცა და როგორც მოისურვებენ, იცოდეთ, რომ ეს ყოველმა ცოტათი შეგნებულმა აფიცრება იცის. და ხმა ჩაუწყდა.

— ბ. გენერალო, მაშ რისი იმედი გაქვთ!

— მისი, რომ მინამდე ჩვენს მოკვლას მოასწრებენ. ასეთი უიმედო ფრაზები ხალხში ჩამოდიოდა. თითქმის ყველა ოფიცრები, პარიზში, ასეთი აზრისანი იყვენენ, და ჩვენ ტუტუტებს კი არაფერი ექონდა საპასუხო. ვფიქრობდით, რომ ასეთს ხმის გასაფრთხილებლათ ავრცულე-ბდენ, რომ უფრო აღმადლებინათ ასეთი სინდელის მოგერებით თავიანთი სამხედრო დაცვლი. ისტორიკოსებს ხშირათ უხდე-ბათ ხოლმე ასეთი შემწევის აღნიშვნა, რომ უკიდურესობის დროს რწმენასა და ხასიათის სიმტკიცეს იჩენს უბრალო უფი-ცნი, ბრბო და პროფესიანალები კი სუ-ლითი ეცემიან.

იქ, სადაც ლა-გირი ყოყმანობს, ეა-ნა-და-რაკი შიგ შეუავულ ბრძოლაში ვარ-დებდა. გენერალ პალიკომ დაიწყო ამ სე-მაგრების შექმნება, მაგრამ ის მუშაობ-

ლაქთა შორის მესამე ადგილი უკავია. აქ არის თითქმის ყველა უმაღლესი სასწავლებელი: უნივერსიტეტი, პოლიტექნიკური და სამედიცინო ინსტიტუტი. ვარშავაში ირიცხება 800,000 მკხოვრებელი. მკხოვრებთა უმეტესი ნაწილი პოლონელია, მეორე ადგილი ებრძვება უკავიათ. განსაკუთრებით მრავალი ებრძვება სტოგროვს პრავაში. რუსების რიცხვი ვარშავაში მხოლოდ 60,000 უდრის. ვარშავა შემოკლული მრავალი მშენებელი ბაღით, მათ შორის ყველაზე ლამაზია საქონის ბაღი და უიანდოვის ალია. ქუჩებში ყველაფერი ლამაზი იქნა რუსების ალია, ნოვო სვიატო, სტრელნა და სხვ. ვარშავაში არის აგრეთვე მრავალი ღირს შესანიშნავი შენობა: მართლმადიდებლთა საკრებულო ტაძარი, კათოლიკეთა წმ. იანის ტაძარი (დაარს. 1350 წ.), ბენარდინების ტაძარი და სხვ., მეფის სასახლე, სადაც მოთავსებულია რუსეთის გენერალ-გუბერნატორის ბინა. აქ თავმოყრილია სივრცის მხატვრობის განძი; ბელვედერის სასახლე. ამ სასახლეში ბინა ქონდათ ხოლმე რუსეთის მეფეებს; ბრიულისა და კრასინსკის სასახლეები და სხვ. ვარშავაშივეა ორი თეატრი, რომელიც მთავრობის ხარჯით ინახებოდა. ამ თეატრებში იდგმებოდა ოპერები პოლონურ და რუსულ ენებზე. — არის აგრეთვე შესანიშნავი და ლამაზი ისტორიული ძეგლები: სიგიზმუნდ მესამისა, გრ. პასკევიჩისა, ალექსანდრე პარველისა, იან სობესკისა, კოპერნიკისა და 1830 წ. დღეობულ პოლონელებისა. ვარშავაშივეა ქ. ვისლავა დადებული გრძელი და ლამაზი ხიდები. ერთი მათგანი ამ მოკლე ხანში დაზარალდა და მისი აგება რამდენიმე მილიონი მანეთი დაჯდა. ყველა ეს ხიდები ღრუბ, როგორც დეკემბრის გდმოგვცემს, რუსის ჯარმა აფეთქა, რომ მათ შორის არ გასარგებლდა.

გონებრივის მხრით ვარშავა რუსეთის სატახტო ქალაქებს არ ჩამოუვარდება. აქ თავი მოუყრია რამდენიმე პოლონურ სამეცნიერო საზოგადოებებს. გამოდის მრავალი (70-მდე) გაზეთი პოლონურ ენაზე. ამ მხრით ვარშავის მნიშვნელობა დიდია არა თუ მარტო პოლონეთის, თვით პოზნანისა და გალიციის პოლონელებისთვის. მაგრამ უკანასკნელ დროს 1906 წლიდან ვარშავას კონკურენტად გაუჩნდა და მისი მნიშვნელობა თანდათან კრავება გადიტანა: რუსეთისთვის ვარშავა შესანიშნავია, როგორც სამრეწველო ცენტრი. რუსეთის საგალანტერეო საქონლის უმეტესი ნაწილი ვარშავიდან მოდის. აქვე ამზადებენ ქიმიურ ნაწარმებს, სულ ვარშავაში 400-მდე ქარხანაა. ყველას მოეხსენება აგრეთვე ვარშავის პარფიუმერია და ისე ზანტათ, რომელსაც თითქო არ სჯეროდა საშობროების სიდიადე, ან არ სურდა პარიზელის შესწინება... ინეინერთა ტენიკა თხოულობდა 18 თვეს, რომ შტრილიონის სიმადლეზე ავეოთ სიმაგრე. ჩვენს განკარგულებაში კი 18 დღეც არა ჩნებოდა.

ამ პატარა ხნითაც არ ფიქრობდენ სარგებლობას. რესპუბლიკის გამოცხადებამ, რომელიც მისალოდნელი იყო დაიქარებდა მუშაობას, უკანასკნელი სრულიად შეიწერა. ერთი კვირის განმავლობაში მუშები ვერ დააბრუნეს მუშაობაზე. ისინი დღესასწაულობდენ დიდებული გაძევების და ბრუნების და ოცნებობდენ, რომ სიტყვა რესპუბლიკა ყოველ სიმაგრესა და ზარბაზნებზე უფრო მძლავრი იყო.

ამგვარი ბევრი დრო სრულიად უმნიშვნელოა დაიკარგა.

პრუსიელთა გვიანდროვებანი.

რას შეგობდენ პრუსიელები? ისტორია ასნის მათს ხანგრძლივ უმოქმედობის სიდიდულებას, ჩვენ კი არა გვაქვს დღეს საშუალება ჩავიხედოთ მის ნამდვილს მიზეზებში. უმეტესად, მხოლოდ ერთი — ყველანი მოელოდენ სედანის აღების შემდეგ, რომ ხუთი დღის მერმე ისინი შემოიჭრებოდენ პარიზის ქიშკრებში. მაგრამ მხოლოდ 19-ს, აქა იქ მოსჩანდა მათი კასკები სენ-დენის მიდამოებში. ომის შესახებ, თუ როგორ მოიწეოდენ ისინი, გაზეთებში დღე-დღეზე სწერდენ: მატარებელი მიდიან მხოლოდ ბარ-ლე-დიუკამდე, ხვალ ისინი მოვლენ ვიტრში, ორი დღის შემდეგ შალონსა და ეპერნეს მოხდებიან. ამ ცნობებით გზომვდით ჩვენ, თუ რამდენი ვერის მოიკლა საფრანგეთმა. არაოლი, რომელიც ჩვენს ირგვლივ გააითის პრუსიელებმა — თან და თან გი-

რის ნაწარმოები. ბევრია აგრეთვე მანქანების ქარხნები, ეს ქარხნები ღრეს შიდა რუსეთში გადმოიტანეს. გადმოცემით ვარშავა დაარსებულია XII საუკუნეში მხოლოდ იქავე თავისი კონრადისაგან (მეორე ვერსიით — ჩეხის გვარის ვარშავეცისაგან). 1313 წელ. თ. ბოლესლავმა ვარშავა გადასცა თავის შვილს ტროიდენს. XVI საუკუნეში ვარშავა სატახტო ქალაქია ვარშავის სამთავროსი. მეფედმეტე საუკუნის დასაწყისში სიგიზმუნდ მესამემ ის აიარა თავის სატახტო ქალაქით. 1655 და 1656 წ. წ. შვეიცის მეფემ კარლ მეათემ ორჯერ დაიპყრო ვარშავა იან კაზიმირთან ბრძოლის დროს შემდეგ 1733 — 35 წ. წ. და დაბოლოს 1793 წ. ის აღეს რუსებმა. პოლონეთის დანაწილების დროს ვარშავა რუსებს არგუნეს. 1807 ნაპოლეონმა გამოაცხადა ვარშავა ვარშავის საპრეტოვოს სატახტო ქალაქით და ეს როლი ვარშავამ შეინარჩუნა 1814 წლამდე. 1815 რუსებმა შეიხალა დაიბრუნეს ვარშავა ნაპოლეონის ეგრობიდან განდევნის შემდეგ. 1830 წ. 17 ნოემბერს მოხდა პოლონელთა აჯანყება პოლონეთის სახელმწიფოს აღსადგენათ, მაგრამ 1832 წ. 25 აგვისტოს აჯანყება რუსებმა ჩააქრეს და ვარშავა საბოლოოთ დანებდა რუსეთს.

ახალი ამბავი.

სუთანისი. დასავლეთ საქართველოს თითქმის ყველა სოფლებიდან ამბავი მოდის, რომ წელს ხალი ძლიერ ნაკლებათ მოვიდოა. განსაკუთრებით დაზარალებულია ოკრიბის მხარე, სადაც გლეხობის უმეტესობა ხეხილის შემოსავლით ემყარებოდნენ თავის აუცილებელ მოთხოვნილებას და ასაზრდოებს ცოლ-შვილს.

15 ივლისს, დ. ახალ-სენაკში მე-4 რაიონის ინსპექტორის ბნი მუხინის მეტაურობით გაიხსნა სოფლის მასწავლებლებისათვის მეთადიურა კურსები. მოწვეული იყო სახელმწიფო ხარჯით 30 მასწავლებელი. გამოცხადდა მხოლოდ 24.

სამინდით დახმარება. ქართულმა საქველმოქმედო საზოგადოებამ ჩრდილო კავკასიიდან 8 ვაგონი სიმინდი მიიღო, რომელსაც გზავნის აქარასა, შვეშეთსა, იმერსებესა და სენაკის მაზრაში.

უპალოესი ბრძანების თანახმად, ხელმოკრეთ უნდა შეამოწმონ ის ახალ-ვახლები, რომლებიც 1914 წ. და მის შემდეგ წლებში უნდა გაეწვიათ ჯარში და ავითყოფობის გამო დროებით განთავისუფლეს ან და პირველი ხარისხის

პოლონდას, მოინდომეს ზღვაზე გაბატონებას და სხვა. ყოველ დღე ეკითხულობდით ჩვენს გაზეთებში ასეთს სიმედო სიტყვებს.

ყველაზე უფრო კი ჩვენ გვწამდა თვით ჩვენი პატივმოყვარება, რომელიც შეადგენს ძირითად საფუძველს ჩვენის ეროვნული ხასიათისას. პარიზის აღება ჩვენ რაღაც უცნაურ შეუძლებლობათ მიგვანდა, საშინარ შეკოდებათ ღვთისა და კაცის კანონების წინაშე.

ყოველ დღეადაც მრავალი წინააღმდეგობა, ფრანგში კი — ყველაზე მეტი. ამ გვარ ილუზიებში გამოსჭვივოდა სულ წინააღმდეგი ხასიათის გრძობა: უნდა დავრჩეთ პარიზში და შევხედეთ ამოვარდნილს ქარიშხალს.

„აქ უნდა ვიყოთ“ — გახდა საზოგადო ფრაზა.

მომგერებელმა მთავრობამ წინადადება მისცა მათ, ვისაც სარგებლობის მოტანა არ შეეძლო, გასულიყნენ პარიზიდან. ბევრმა შეტყობული კლასის წევრებმა შეასრულეს ასეთი მოწყობილობა და გაიყვნენ თავისი ცოლ-შვილი ვინ ზღვის პირას საბანაოთ, ვინ წყლებზე, ვინ ტურინში და სხვადასხვა საფრანგეთში. მაგრამ შესასრულეს თუ არა ასეთი ოჯახური მოვალეობა, ყველანი დაბრუნდენ უკანვე პარიზში, სადაც მათ არავითარი საქმე არ მოითხოვდა „აქ უნდა ვიყოთ“ უთხრეს თავის თავს და ყველა: მსხვილი მწარმოებელი, ვეკილები, არტისტები და მთხულები გაუცნობლათ ერთმანეთს შორის საუბრობდენ.

— განა თქვენც დაბრუნდით პარიზში? — მართალია, რომ მე ვერაფერს დავაკლებ პრუსიელს, არასოდეს თოფი არ მჭერია ხელში, მაგრამ აქ უნდა ვიყოთ!..

„რატონებთ“ ჩარიცხეს. ამას გვრდა უნდა შეამოწმონ დროებით განთავისუფლებული სათადარიგო ჯარის კაცებიც. 23 ივლისის სხდომაზე ქართული საქველმოქმედო საზოგადოების გამგეობამ დაადგინა, ვახსნას სხვადასხვა ადგილებში განყოფილებები.

როგორც ყოველმხრიდან გვატყობინებენ, ქუთაისის გუბერნიაში ვახის მოსავალს ძალიან ცუდი პირი უჩანს. სხვათა შორის ამ მოვლენას უნდა ვუმაღლოდეთ ჩვენებურ იმ ვაჭრებს, რომელთაც გოგირდი და შაბიბანი ჯერ ძალზე გააძვირეს და მერე უკბო ჩარჩებს მიჰყიდეს.

გამოვიდა გასაყიდათ დ. ღონ-ღონის მიერ შედგენილი წიგნი „უმაღური“. წიგნი სუფთათაა დაბეჭდილი და შეიცავს 32 გვერთს. ფასი 15 კაპ. ღარიბებს ფუტარი (თუ კი მოისურებენ) უფასოთ დაუთმობს.

უმაღლესი მთავრობის განკარგულებით, ახლათ გასაყვანი ჯარის კაცები, რომელთაც მომავალ აგვისტოსთვის ჯარში გაწვევა მოელოს, ქუთაისის გუბერნიის ყველა მაზრებიდან ქ. ქუთაისს უნდა გამოცხადდენ.

24 ივლისის საღამოსათ საათზე, გავარინის ქუჩაზე მირიანოვის სახლის ეზოში, ვიღაც უცნობმა გადისროლა ყუმიზარა. დამანაშვე ვერ აღმოაჩინეს. ზარალი არ მოუტანია.

ქუთ. გუბერნატორს დაუმტკიცებია ქალაქის საბჭოს დადგენილება მეეტლების ნიხის მომატების შესახებ.

რედაქციამ მიიღო არქივლის გორაკზე ბ. ნ. გრ. ჩარკვიანისაგან გამართულ წარმოადგენის შემოსავლის 25% — სულ 200 მანეთი და ხუთი შაური, აქარალების სასარგებლოდ.

შემოსავლი ამ წარმოდგენისა ხარჯებ გარეშე ყოფილა 40 მ. მანათი და 72 კაპ.

ჩვენ გაზეთში დაისტამბა ორი წერილი ბ. ნ. იქსისა: „ქართულ გიმნაზიის გარშემო“. ახლა ხმა დაუდგიათ, ვითომც ის წერილები ეკუთნოდენ პატივცემულ მასწავლებელს ა. ა. გარსევანიშვილს. ბა — გარსევანიშვილი გვთხოვს გამოვაცხადოთ, რომ ეს წერილები მას არ ეკუთნის და თუ რამის დაწერას მოისურვებს, ხელის მოწერისაც არ შეეშინდება.

რედაქცია ამოწმებს, რომ ხსენებული წერილები ბ. ნ. ა. ა. გარსევანიშვილისა არ არის.

შეძღობის გასწორება.

დღევანდელ სურათებთან დამატებაში ზოგიერთად გ. სააკაძის სურათს აწერია: „XIII საუკუნის გმირი“. უნდა იყოს „მეთექვსმეტე საუკუნის გმირი“.

ნ ა პ ვ ს ე მ ბ ი .

ის გერჩინოს ბრძენი კაცის ყმა იყო, ვიდრე უგუნურთა ბატონი.

ებლანდელ დროში ურზიან სიარული არვის არ შეგვეფრის.

შენი ცხოვრება... გიჯობს შენგინდვან დაიწყო.

საქაო დასაწყისია ჩვენის უბედურებისა, სიიქიო კი — გაგრძელება.

ღამე რომ არ არსებობდეს, დღის სიბათილე შეგვეჭოდებოდა.

წვიმის დროს ქოლგა არ ატარო, რად გან წვიმა ცოცხ გისიგან გაგრეტს.

გ ფ ი ჩ ა ე .

უცხოეთი და რუსეთი.

რუსეთის იმპერიას დედამიწის მეექვსედი ნაწილი უჭირავს: ამაზე შორს არც ერთი იმპერია არ წასულა არც წარსულში და არც აწმყოში! მაგრამ რუსეთი მით მინც არ ემყარებოდა: ბოლო რომ „შორეულ აღმოსავლეთში“, წყნარ ოკეანეს ნაპირზე უდევს, თავი „ახლო აღმოსავლეთში“, ხმელთა შუა ზღვაში უნდა გაყოს: ხოლო უცხოეთი კი დედამიწის სწორეთ ამ ორ მთავარ პუნქტს — „შორეულ და მახლობელ აღმოსავლეთს“ — გარშემო მოძრაობს.

ორი პუნქტი, ორი „აღმოსავლეთი“, ბალკანეთის ნახევარი კუნძული და წყნარ ოკეანეს სანაპიროები; აი დედამიწის ის ორი ჩარხი, რომლებიც დღევანდელი კაცობრიობის ცხოვრებას ატრიალებს.

რითი იზიდავს ბალკანეთის ნახევარი კუნძული ან წყნარ ოკეანეს სანაპიროები, ალალ კულტურულ კაცობრიობას? განა ამ ადგილებზე უფრო მშენებრივი და წარმატებული, ან მდიდარი სხვაგან არ მოიძებნება?

არა, ეს ადგილები სრულიად ჩვეულებრივი ადგილებია თავისი მდგომარეობით და ბუნებრივი სიმდიდრით, მხოლოდ ერთი გარემოება ასხვავებს და მოვაჭრე კაცობრიობისათვის მეტათ საყურადღებოთ ხდის მათ. ეს ის გარემოებაა, რომ აქ, ამ ადგილებში დასახლებული ხალხი კაცობრიობისათვის დაწინაურებულ სახელმწიფოსათვის მეტათ ხელსაყრელ მუშტარს წარმოადგენს: ეს ერთი, მეორე — დედამიწის ეს ორი პუნქტი ისეთ ალაგას მდებარეობს, საიდანაც ყოველ მხრით ადვილათ შეიძლება საქონლის გაზიდვა და ვიდაც შეუძლია თავი მოიყაროს მყიდ-

ღვიზი. და ყველანი დასცინოდენ იმ უმცირესობას, რომელიც, შიშით, თუ კერძო მიზეზებისა გამო, პარიზს გაურბოდენ. მათ უწოდეს სენის „თავისუფლანი გაქცეულნი“.

ემილ დე-ჟირარდენი მოვალეთ სთვლიდა თავის-თავს ახსნა ხალხისათვის, რომ ის 50 წლის მოხუცია და ნახევრათ ბრმა და, თუ მოიმწყვდა პარიზის კედლებში, ძრიერ ცოტა სარგებლობას მოუტანს მოგერების საქმეს და ამისთვის, გაცილებით უფრო სასარგებლო იქნება პარიზისაში. ის, რასაკვირველია, მართალი იყო. მაგრამ არავის არ სჯეროდა ეს, და ყველანი ოხუნჯობით დასცინოდენ მას. იმ დიდებულს წუთში ყველა გატაცებული იყო, პატრიოტული გრძობით და ეს პარიზის დიდს ღირსებას წარმოადგენდა. ასეთმა მხალტე მოაზროვნე და დაუდგრომელმა ერმა, როგორც ზევით აღვწერე, დასტოვა ილუზია და გადაწყვიტა ებრძოლა უკანასკნელ წუთამდე, როგორათაც არ უნდა დასჯდომოდა ეს ბრძოლა მას.

ისინი ფიქრობდენ: პრუსიელები მიუხელოვდებიან, თუ არა პარიზს, მაშინვე დაუშენენ ყუმაბარას. ასეთი პერსპექტივა არაფერს სანუგეშოს და საამურს არ წარმოადგენდა იმ ხალხისთვის, რომლის 3 — 4 ნაწილსაც აროდეს თოფი არ სჭერია ხელში, მიუხედავით ამისა, არაინ უკან არ იხელოდა და თავის თავს ეუბნებოდა: — აქ უნდა ვიყო!

სტრასბურგის გმირული მოგერება, აღვიძებდა მათ გულში გმირულს გრძობას; და ყოველ დღე ბულვარებში გამოდიოდა ეროვნული გვარდია ფოთლებითა და ყვავილებით შემოსილი თოფებით.

ისინი მიიმართებოდენ „თანხმობის მოედანზე“, რომ თაყვანს ეცით სტრასბურ-

ვილ-გამყიდველმა სავაჭროთ დედამიწის ყველა კუთვნიებდა. ერთი სიტყვით, ეს ის ორი საქვეყნო ბაზარი იყო, რომელიც მთავრად საშუალო-სასიცილოთ უმცირესობის ყველა კაპიტალიზაციისათვის თარბული სახელმწიფოები.

ის კი უნდა შეგვიზნოთ, რომ ერთი ამ ბაზართაგანი, სახელდობრ „შორეულ აღმოსავლეთი“ უფრო ახალ დროის ნაშობია, ვიდრე „ახლო აღმოსავლეთი“ რომელიც საერთო ყურადღება უფრო გერმანიის განვითარების და გამოსვლის შემდეგ მიიქცია.

თორემ ძველ დროში „ახლო აღმოსავლეთის“ ბაზარი ხმელთა შუა ზღვის უფრო დასავლეთის ნაპირებზე მდებარეობდა.

გენუია, ეს ის პუნქტი იყო, რომლის გარშემო ძველი ევროპისა და აზია — აფრიკის ვაჭრობა ტრიალებდა. მაგრამ ეს იმ დროს იყო, როცა ინგლისს, ისპანისა და პორტუგალიას ჯერ კიდევ მოცილებ — მოქიშეები მსოფლიო ბაზარზე არ გასწენოდათ.

როცა კი მსოფლიო ბაზარზე გერმანიის მეთაურობით შუა გული ევროპაც გამოვიდა, როცა რუსეთიც და ოსმალეთიც ბაზრებისაკენ დაიძრენ, მაშინ საავაჭრო ცენტრიც გენუიდან და ხმელთა შუა ზღვის დასავლეთის სანაპიროებიდან აღმოსავლეთის ნაპირებისაკენ და სტამბოლისაკენ გადმოვიდა. ამით სტამბოლმა მსოფლიო მნიშვნელობა მოიპოვა და კიდევ დაიძრენ მისკენ ყველა მოქიშე სახელმწიფოები, რომელთა შორის პირველი ალაგი გერმანიის უჭირავს.

რუსეთიც მას შემდეგ, რაც იგი ევროპის სახელმწიფოთა რიგში ჩაღდა და კიდევ უფრო მეტე, რაც კაპიტალიზურათ განვითარების გზას დაადგა, თავის ისტორიულ მისიით ისახავს, რომ სტამბოლი ხელთ იგდოს და აშენიროს „ახლო აღმოსავლეთის“ ბაზრების მფლობელი გახდეს, როგორც ხედავთ აქ იგი გერმანიის უპირდაპირდება და არა თუ მარტა გერმანიას, არამედ ყველა იმ სახელმწიფოებს, რომელთაც კი მცირე აზიასა და ბალკანეთში რიგე ქინტერესი აქვთ. და მერე ვის არა აქვს იქ ინტერესი?

ინგლისიც კი, რომელსაც მცირე აზიისაკენ სხვა გზებზე ბევრი აქვს და ბალკანეთიც ისე რიგათ აღარ ქირდება, დღეს აღარაფერს არ ზოგავს, რომ თავის მოქიშეებ გერმანიას იქეთკენ გზა მოუჭრას.

იქეთკენ მიისწრაფვის, როგორც ეთქვით რუსეთიც, მაგრამ მას ინგლისი როდი ელოდება წინ, პირიქით უკავშირდება მას, რომ მისი სახმელრო ძალით ისარგებობი მის გარშემო. ლაპარაკობდენ პატრიოტულ სიტყვებს, იმეროდენ „პარსე-ლიზას“ და მოუწოდებდენ ერთმანეთს, რომ მიგებად იმ გმირთათვის, რომელნიც ტყვეების წვიმის დროს მედგრაით იცავდენ სამშობლოს პატივ დიდებას.

იმ ხანებში პარიზში გაიხსნა მრავალი სხვა და სხვა კლუბი, სადაც ამავე მიმართულებით თავს იყაროდენ და სადაც ევროპის ვერ გაბედვდა ზაფხე ლაპარაკს და თუ ვინმე გაბედვდა, მას სტვენით და ფურთხით ჩაქოლდენ. ორატორები თავის სიტყვებში ღღინდენ ნიქს ვერ იჩენდენ, ისინი სიბრძნით მუშტებს აბრასუნებდენ სუფრაზე, თავზე აყრიდენ პრუსიის მეფეს ლანძღვა-გინებას და მის მეგობარს ბისმარკს.

— ჩვენ მათ ვაჩვენებთ, თუ რას ნიშნავს თავისუფალი ხალხი; ჩვენ მათ გავაცილებთ ბერლინამდე! ყვიროდა ორატორი.

— დიალ! დიალ! დადასტურებდა კრება.

აგრე მხარს აძლევდენ ამ აპრილ-ბულს კოკონს პატრიოტულ ევალტიონს. მთავრობა ვერ ზედვდა შუამიგლის გაგზანას, რომ ეთქვა პრუსიელებისათვის: — რა გნებავთ? დავიდეთ პირობა, რომელიც შესაძლებელი იყოს მიიღოს საფრანგეთმა და მიუხედავით ამდენი დამარცხებისა ზავი შეგკრათ. ვინ გაბედვდა მიეცა პარიზელისათვის ასეთი ჩრევა მაშინ, როცა ზოგი გულწრფელთა და ზოგიც უნებურათ საერთოთ ყვიროდენ: — აქ უნდა ვიყოთ!

პ ა რ . მიქელაძე.

(შემდეგი აქვება).

